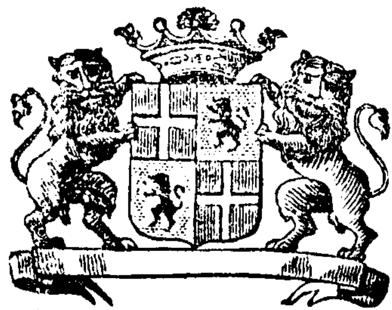
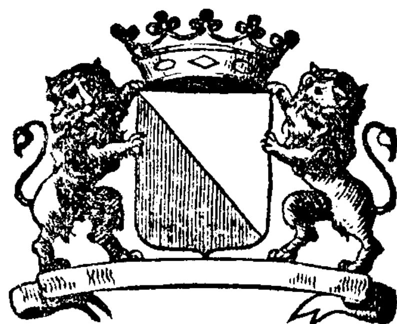
A°. 1857. N°. 301.

ZATURDAG 19 DECEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

PATENTEN.

KENNISGEVING.

De Burgemeester der stad Utrecht,

Gezien hebbende art. 25 der wet vau 21 Mei 1819;

Gelet op Zijner Majesteits besluit van 17 October 1820, (Staatsblad No. 22), strekkende ter bevordering eener meer rigtige uitvoering van art. 32 der wet op het *Patentenregt*, tot het afhalen der *Patentzegels* betrekkelijk;

Brengt bij deze ter kennis van een ieder, welke zich gedurende het tweede kwartaal dezes dienstjaars, tot verkrijging van een Patent heeft aangegeven, alsmede aan al diegenen welke als medeteekenende deelgenoot, inge volge art. 8 der wet, van een afschrift van Patent moeten voorzien zijn, dat de Patentbladen in gereedheid zijn gebragt, en dat tot derzelver uitgifte, zal worden zitting gehouden aan het Bureau der Belastingen ten Stadhuize, en wel van Maandag den 21. December 1857 tot en met Woensdag den 23. December daaraanvolgende, des namiddags van *vijf* tot *zeven uren.*

Dat wijders, na verloop van het voorschreven tijdperk, al de onafgehaalde Patentbladen of derzelver afschriften in handen van de Deurwaarders der Directe Belastingen zullen worden gesteld, ten einde door hen, na daarvan Proces-Verbaal te hebben opgemaakt, ingevolge art. 2 van bovengenoemd Koninklijk besluit, aan de huizen der belanghebbenden te worden bezorgd, welke voor die bezorging zulllen genieten *tien cents* zonder meer.

Gedaan te Utrecht, den 18. *December* 1857.

De Burgemeester voornoemd,
N. P. J. KIEN.

De personen van *Cornelis Franciscus Stoop*, laatst woonachtig te Dordrecht, en *Gerardus Steenman*, verlofgangers van het 5 Regiment Infanterie, worden opgeroepen om zich onverwijld aan te melden aan het Bureau der Nationale Militie en Schutterijen, ten Stadhuize.

Utrecht, 18 Dec. 1857.
De Secretaris der stad Utrecht,
H. G. RÖMER.

UTRECHT 19 December.

Een Hollander, page van Napoleon.

Van tijd tot tijd leest men in de Belgische *Indépendance* berigten en oordeelvellingen, die eene of andere teregtwijzing uitlokken of stellig worden gelogenstraft. — Wij vleiden ons tot hiertoe vruchteloos met de hoop, dat een of ander Lid van het aanzienlijk Nederlandsch geslacht *Gevers*, ter handhaving van de eer van den naam dien het draagt, zich genoopt zoude hebben gevonden tegen de ongeloofelijke bewering, door dat in geheel Europa gelezen blad verbreid, met nadruk op te komen, dat een hunner, voormalig page van het Keizerrijk, den treurigen moed zoude hebben gehad, om thans na meer dan 40 jaren, eene vordering van 10,000 franken ten laste der reeds tamelijk berooide finantiën van de stad Parijs te doen gelden, ter zake van zekere boodschap in die hofdienst verrigt! (*) — Hebben wij onlangs het vertrouwen geuit, dat onze dappere krijgslieden de aangeboden *St. Helena*-medaille zouden versmaden; hebben wij de gedweeheid van den Minister van Buitenlandsche Zaken gegispt, die de verkrijging van dien, door velen met bloed betaalden penning gemakkelijk wilde maken, hoe zouden wij over een' Nederlander moeten oordeelen, die niet tot den bedelstaf gebragt, in stede van zijne eigene en Neêrlands diepste vernedering zoo mogelijk uit te delgen, zulk eene pretensie zoude hebben geformuleerd?

Utrecht, 19 December 1857. G. W. VREEDE.

(*) In de *Indépendance* van 14 Dec. komt namelijk (tweede correspondentie uit Parijs) het volgende voor:

„Je vois figurer pour la première fois dans le budget municipal la pension de 10 mille francs qui a été réclamée par *M. Gevers*, ancien page de l'empereur *Napoléon* 1er., qui fut chargé d'annoncer la naissance du roi de Rome au conseil municipal. *M. Gevers*, qui avait cessé de toucher sa pension à la fin de 1813, réclama à partir du 3 Avril 1856 et sa réclamation a été accueillie."

— De politieke aangelegenheden van den dag leveren weinig op; dat de finantiële krisis wijkt, hebben we gister reeds kunnen berigten; het verlagen van het diskonto door de Fransche Bank is er een goedwerkend bewijs van.

Van de kwestie der sluiting van de Divans wordt nog altijd veel gesproken; op welken dag die bepaald is, is nog niet zeker, maar wel, dat de Porte zich op dit punt met de Mogendheden verstaan heeft. Sinds het vertrek van lord *Stratford* uit Konstantinopel hoopt men, dat de goede verstandhouding in de Turksche hoofdstad zich gemakkelijker zal handhaven. Men wacht er den trotschen Brit niet terug; hij heeft trouwens zijne meubelen, paarden en rijtuigen verkocht. Wat de houding der beide Divans overigens aangaat, het revolutionnair element is in die van Wallachije zeker sterk genoeg vertegenwoordigd; maar de groote meerderheid is gematigd, en het is te hopen, dat de grootmagten deze het verwijt niet zal laten verdienen, dat de diplomatie niet gewoon is om op gematigde wijze blootgelegde wenschen te letten, maar alleen op eischen door opgestane volksstammen, met de wapenen in de hand, gedaan. Men zou daardoor juist de revolutionnaire partij steunen.

Tusschen Napels en Rome hebben lang onderhandelingen plaats gehad over de vaststelling van een konkordaat. De koning van Napels heeft wel is waar de geestelijken bijna in alles voldaan, en alle voorregten hun verleend, die zij eischten, doch zich het regt voorbehouden, als hij het noodig acht, die goedwillige beschikkingen in te trekken. Dien kans te loopen acht Rome te gevaarlijk, en de Paus tracht dus van den Koning te verkrijgen de kroon op zijn werk te stellen, en voor vast bij een konkordaat te bepalen, wat hij thans slechts tijdelijk heeft goedgevonden, ten gunste der kerk te doen. De *Univers*, die van nieuwe onderhandelingen tot dat einde spreekt, doet ook vermoeden, dat de Paus in zijne eerst volgende toespraak den voor de R. K. kerk ongunstigen toestand van Rusland en België zal bespreken.

In België heeft de Tweede Kamer haar bureau gevormd. De heer *Verhaegen*, het hoofd der liberale associatie te Brussel, welke bij de laatste verkiezingen door al hare vertakkingen zoo ijverig heeft gewerkt, is tot voorzitter gekozen met 60 tegen 32 stemmen. De heer *Verhaegen* is ook bekend als den grooten beschermer van de vrije Universiteit van Brussel, aan wier hoofd hij staat.

— Z. M. heeft bij besluit goedgevonden te benoemen, bij het pers. van de geneesk. dienst der landm., tot offic. van gez. 2. kl., den offic. van gez. 3. kl., *P. Groeneboom*, van gemeld personeel.

— Bij besluit is benoemd tot notaris binnen het arrond. Haarlem, ter standplaats de gemeente Beverwijk, *C. Jz. Prins*, kand.-notaris te Zaandam.

— Bij besluit is benoemd tot sekretaris van het kollegie van de zeevisscherijen Mr. *J. T. Buijs*.

— Bij besl. heeft Z.M. de Koning goedgevonden op zijn verzoek, eervol ontslag te verleenen aan den heer Mr. *J. W. Römer*, uit de betrekking van lid van het kollegie van gekommitteerden en geërfden van Eemnes, provincie Utrecht, en te benoemen tot poldermeester van den polder Broek en Lagebiezen, onder IJsselstein, provincie Utrecht: den heer *J. Bos, Fz.*

*— Uit 's Hage meldt men ons, dat de luit.-kol. *van Hoey Schilthouwer* aldaar is aangekomen, om het kommando van het reg. gren. en jagers van den gen.-maj. *Scheltus* over te nemen, na welke overname laatstgenoemde zich naar zijne nieuwe bestemming te Breda zal begeven.

*— Uit Amsterdam schrijft men ons van den 17. Dec.: Ten gevolge van den gezondheidstoestand van het alhier, te Haarlem, te Hoorn en te Delft in bezetting liggende 6. reg. inf., zal dit reg. op 1 Mei a. s. niet naar Zeeland vertrekken, maar, onder bevel van den luit.-kol. *Knoop*, te Breda garnizoen houden. — Het 7. reg. inf. uit Groningen, gekommandeerd door den luit.-kol. *Engelbregt*, zal het 6. reg. in deszelfs verschillende garnizoensplaatsen vervangen. — Het 5. reg., onder bevel van den kolonel *Verschoor*, marcheert van Breda naar Zeeland, en het in laatstgenoemde provincie, onder bevel van den luit.-kol. *Scharter*, in bezetting liggende 8. reg. marcheert van daar naar Groningen en Vriesland, om aldaar garnizoen te houden.

— Er is dezer dage in een paar bladen veel gesproken over de afstemming van de begrooting van oorlog, en men heeft het van eene enkele zijde niet willen aannemen, dat de meerderheid der Kamer die begrooting heeft verworpen, omdat de voorsteller er van steeds bleek op den ouden telken jare afgekeurden weg voort te gaan, en toonde geen nieuw stelsel voor de inrigting van ons leger te kunnen aanbieden, gelijk dat voor ons land werd noodig geacht. De *Arnhemsche Courant* bevat dienaangaande een artikel, waarvan we althans het onderstaande gedeelte onzen lezers gaarne mededeelen. Na te hebben verklaard, dat het niet gemakkelijk is over onze defensie en het daarmede in verband staande een oordeel te vellen maar dat er toch *bevoegden* zijn, die de meening van den pas afgetreden minister van Oorlog in deze bestreden, zegt het blad:

„En onder de *bevoegden*, die het over deze drie hoofdpunten eens zijn: 1. dat de kracht onzer verdediging moet gezocht worden in eene volkswapening, in het populariseren der krijgsdienst; 2. dat wij er niet aan denken moeten ons offensief, maar alleen ons defensief in te rigten, en dat daartoe het behoud van eene kern, die de volkswapening aan hare bestemming kan doen beantwoorden, voldoende is; 3. dat die defensieve inrigting veel sterker kan en moet zijn, dan zij nu is, — en dit voor *minder* geld; — onder de bevoegden, zeggen wij, die het over deze hoofdpunten eens zijn, behoort de tegenwoordige minister van oorlog, de generaal *van Meurs*.

„Wij moeten gul bekennen, dat het geschrift, door hem in bondgenootschap met den heer *Rose* in 1848 uitgegeven, ons onbekend was. Wij hebben het echter thans ter hand genomen, en daarin gevonden een helder betoog, breede en groote denkbeelden, en een praktieschen blik. Het hoofddenkbeeld is: eene nationale verdediging te organiseren, en daarvoor de strikt noodige elementen, op eenvoudigen en min kostbaren voet, beschikbaar te houden.

„Wij moeten erkennen, niet te gelooven, dat de heer *van Meurs* zijne in 1848 ontwikkelde denkbeelden, als minister, geheel zal kunnen uitvoeren. Ook hij zal ontwaren, dat het oneindig gemakkelijker is, als privaat persoon wenschelijke dingen voor te stellen, dan ze, als minister, in het leven te roepen. Er zijn zoo vele bezwaren te overwinnen om het plan, in 1848 ontworpen, te verwezenlijken, dat wij niet gelooven het in zijnen geheelen omvang tot stand te zien komen. Althans, daartoe zou groote moed en volharding, benevens veel tijd, worden vereischt.

„Maar genoeg is het te weten, dat de heer *van Meurs* een ideaal heeft. En wanneer dat nu steunt op eene ernstige overtuiging — waaraan wij vooreerst niet mogen twijfelen — dan zal het ongetwijfeld zijn streven zijn dat *ideaal te naderen*. Daartoe heeft hij de schoonste en ruimste gelegenheid. Hij komt als geroepen. De beide hoofdwetten voor ons defensiewezen, die op de nationale militie en de schutterij, zijn in behandeling. Hij trachte, kan hij ook niet op eens zijne grootsche denkbeelden verwezenlijken, die ons land een krachtig leger van 400,000 man aan een aanvallenden vijand zouden doen tegenstellen, althans zooveel mogelijk te doen voor eene doelmatige volkswapening, voor het populair maken der krijgsdienst. Op dat punt zal hij ongetwijfeld volle ondersteuning vinden bij de liberale leden der Kamer. Het is juist eene grief, dat de krijgsdienst ten gevolge van — men ergere zich niet aan het woord — van het poppenspel, dat er van gemaakt wordt, zoo weinig populair is. Het begrip moet in alle klassen der natie doordringen, dat het een *edel* bedrijf is, de wapenen te voeren om voorbereid te zijn ten allen tijde, en tegen iederen vijand onzen grond te verdedigen. Dat is ook het hoofddenkbeeld van den heer *van Meurs*. Welnu, wij verheugen er ons in een man, bezield met zoodanige overtuiging, aan het hoofd van ons defensiewezen te zien. Hij tille aan het werk, en late zich niet ontmoedigen door antipathiën of tegenstand."

*— Den 16. dezer is alhier tot dokter in de beide Regten bevorderd de heer *W. N. J. van Hengst*, van Utrecht, met theses.

— Den 16 dezer zijn aan de Hoogeschool te Groningen tot meesters in de regten bevorderd de heeren *W. de Vries Schultze*, van Leeuwarden, en *L. Vos*, van Assen, beiden met Theses.

*— Morgen ochtend zal de heer *C. A. Klinkenberg*, emeritus predikant, de predikbeurt in de Remonstrantsche kerk vervullen.

— Men zegt, dat de nieuw benoemde provinciale inspekteurs van het onderwijs, bij gelegenheid van de eedsaflegging in handen van den minister van

binnenl. zaken, wanneer zij toch in 's Gravenhage moeten verschijnen, eene voorloopige vergadering zullen houden. *Hbl.*

*— Men schrijft ons uit Amersfoort:

„Terwijl voor de regtbank in dit arrondissement een civiel proces aanhangig is van den apotheker *M.* tegen *H.*, over de deugdelijkheid eener akceptatie van ruim *f* 400 voor *galvanische* bewerkingen en verstrekte geneesmiddelen, heeft de strafregter te dier zake tegen *M.* regtsingang verleend."

:— De Hooge Raad der Nederl. (burgerl. kamer) heeft gister een belangrijk arrest gewezen in de zaak van *A. de Rooy*, tegen den staat der Nederlanden. De vordering van den eischer strekte tot veroordeeling van den staat om hem te vergoeden de schade, veroorzaakt door onregelmatige in dienst stelling van zijn zoon. De Hooge Raad heeft, overeenkomstig de konklusie van den prok. gen., overwogen, dat het hier geldt eene daad door of van wege den staat begaan, strekkende tot uitvoering van wetten of wettelijke verordeningen omtrent de nat. militie; dat de beoordeeling en beslissing van zoodanige daden geheel is opgedragen aan en behoort tot de bevoegdheid van de administrative magt; dat met het oog op art. 148 der grondwet dergelijke zaken niet kunnen gebragt worden tot de kennisneming der regterlijke magt; dat de ingestelde aktie niet kan worden onderzocht of beoordeeld, zonder te beslissen over het regtmatige of onregtmatige van de daad, die aan den Staat wordt ten laste gelegd, enz. Op deze en meer gronden heeft de Hooge Raad zich onbevoegd verklaard, om van deze zaak kennis te nemen en den eischer veroordeeld in de kosten.

— Het provinciaal geregtshof van Zuid-Holland heeft gisteren uitspraak gedaan in de zaak van *H. J. H. Wolff*, *J. Mengel*, huisvrouw van *J. van Solingen*, *A. H. Lazonder*, *J. van Solingen* en *H. den Buurman Lamoree*, beschuldigd de 1e van het des bewust maken van valsche getuigschriften; de 3e van het gebruik maken van de valsche getuigschriften, wetende, dat die valsch waren, en het daarmede plegen van bedriegelijke opligting; de 2e, 4e en 5e van medepligtigheid aan de misdrijven, door den 3en beschuldigde gepleegd. Het hof heeft overwogen, dat, zoowel ten aanzien van den 1en als van den 3en beschuldigde het wettig bewijs niet is geleverd, dat zij zich zouden hebben schuldig gemaakt aan de misdaad, hun ten laste gelegd, terwijl ook bij het vervallen daarvan de medepligtigheid der overige besch. niet in aanmerking kan komen. Het hof heeft mitsdien de vijf besch. vrijgesproken en hunne in vrijheidstelling, voor zoover zij in hechtenis waren, bevolen.

— Het prov. geregtshof in Limburg heeft bij arrest van 17 dezer, *Pieter Jan Geurts*, geboren te Blerck, oud 22 jaren, dienstknecht, laatst gewoond hebbende te Benraede, burgemeesterij Hulst in Pruissen, schuldig verklaard aan de misdaad van mishandeling en moord met voorbedachten rade, gepleegd aan het zesjarig dochtertje van zijnen meester, en den schuldig verklaarde, die zijne veroordeeling met de meeste onverschilligheid heeft aangehoord, ter dood verwezen.

— Het berigt omtrent de verzakkingen, enz. in de kerk te Rhenen, moet als overdreven worden beschouwd. In slechts een der pilaren, die het gewelf schragen, is eene scheuring ontdekt, en het onmiddelijk daarop steunende gewelf is slechts een weinig gebarsten. Door het aanbrengen van ijzeren banden, is alle verdere werking voorgekomen, zoodat de gewone godsdienstoefening in het gebouw Zondag jl. is hervat.

Het geval was echter betreurenswaardig, omdat het kerkgebouw eerst veertien dagen vroeger was betrokken nadat de zitplaatsen op eene allezins doeltreffende wijze waren vernieuwd en het geheele gebouw daardoor eene plaats had gekregen onder de fraaiste kerken van ons vaderland. *N. R. Ct.*

— Uit Hoorn wordt uit de *Arnh. Ct.* geschreven: Eenige onzer landbouwers hebben zich dit jaar, op de beste gronden in ons distrikt op de tabaksteelt toegelegd en zijn door de beste uitkomsten van hunne onderneming beloond geworden. Kenners hebben dien tabak geëxamineerd en bevonden, dat hij in [illegible]zigten zeer goed voldoet, ja in eenige opzigten de voorkeur boven den dusgenaamden Amers-[illegible] verdient. Ook de kwantiteit leverde eene zoo goede uitkomst op, dat die tot spoorslag zal strekken dat in de volgende lente zich zeer velen op de tabakskultuur zullen toeleggen.

[illegible] Tegen 12 ure ongeveer is eergister nacht te Leeuwarden een allerhevigste brand uitgebarsten, in het meubelmagazijn van den heer *C. Wouda*, achter zijne woning, op de Nieuwestad gelegen. Bij den hevigen wind deelde de brand zich onmiddellijk aan de naastgelegen panden mede, waardoor weldra alles geheel in vuur stond, en in zoo hevige mate, dat de vlammen en stukken vuur zich bijna over de geheele stad verspreidden. Spoedig waren de bluschmiddelen bij de hand, en door de ijverige hulp van de brandweer, was men gelukkig tegen 3 ure den brand meester, niettegenstaande het zich aanvankelijk deed aanzien, alsof er aan geen blusschen te denken was.

De oorzaak van den brand, die eerst, toen de achter de woning gelegen fabriek reeds in lichtlaaije vlam stond, werd opgemerkt, is onbekend. Het vuur deelde zich aan de belendende huizen mede, en aan de achterste gedeelten der percelen van den schoenmaker *Luiken*, van den manufakturier *Heegen* en van den heer *Dorhout*, die vreeselijk door den brand geleden hebben. Men berigt, dat de gebouwen, koopmansgoederen en meubelen bij verschillende maatschappijen verzekerd waren. De 25 werklieden der fabriek hebben echter al hun gereedschap verloren.

— De groote rij van almanakken is thans weder met eene nieuwe vermeerderd, die, hoewel de titel reeds genoegzaam het burgerregt verkregen had, toch èn om vorm, èn om zijn nieuwen redakteur, èn om zijn uitwendig schoon, eene waardige plaats bij de jongste voortbrengselen van dien aard inneemt. De heer *de Bull*, naar wij ons herinneren, vroeger ook eens verzamelaar van dezen almanak, heeft met den tegenwoordigen jaargang een geheel anderen, en naar ons oordeel beteren weg ingeslagen, door het vormen van een bepaald plan, tot welks uitvoering hij de geschiktste medewerkers heeft opgezocht. Dit plan wordt in den inhoud weêrgegeven, waar men de rubrieken aldus verdeeld vindt in: Volksleven, Taal, Kunst, Portretten, Volksbestaan, Oudheden, Poëzij. Aan de eerste rubriek werkten mede de redakteur-verzamelaar en Dr. *H. J. Broers*, beide in zeer lezenswaardige schetsen. In *Moeders pappot* van den eerste, tracht hij aan te toonen, dat moeders pappot dikmaals een *doofpot* wordt, en dat hij, die haar verlaat, om ondervinding op te doen, veeleer aan een *spaarpot* mag denken. De tweede somt, in zijn *laatste kermisnacht te Utrecht*, weder al het vervelende en onaanlokkende van de kermis op, en noemt haar een raar pleizier; wij voegen er gaarne bij: een naar pleizier; maar wat in de plaats? Ons volk gewent zich bij het feestvieren aan brassen en plassen; maar men sluit ook voor de mindere klasse des Zondags openbare vermakelijkheden en laat kroegen open; dat schijnt heel wat erger dan eene week kermisvermaak. Ja, zeggen sommigen, de Zondag is een dag voor stille overdenking; zeer goed; doch bovenal voor hen, die de gansche week door visites aan vrienden en bekenden kunnen brengen, en 's avonds hier en daar gaan keuvelen; maar zoovele werklieden, die van den vroegen morgen tot den laten avond ijverig bezig zijn, zoudt ge denken dat die 's Zondags altijd een kluizenaars leven willen lijden? Geef hen nu en dan op hun eenigen vrijen dag in de week afleiding, en de allesverpestende kroegen en speelhuizen zullen er minder vertier door krijgen. En de kermis, ja er is veel verkeerds in. Gewent het volk echter eerst aan redelijker en zedelijker vermaak en het zal welligt de jenever met al zijn heilloos gevolg leeren ontbeeren. En dan, blijf dan een tijd voor volksvermakelijkheden stellen, en geeft dien des noods een anderen naam dan kermis. Maar denk aan geene afschaffing er van, als er niet iets anders voor in de plaats wordt geboden. — Doch we zouden te verre afdwalen, en vergeten, dat ons bestek geene groote uitweidingen gedoogt. Om daarin dan niet ten tweedemale te vervallen, raden wij alleen nog onze lezers aan zich dezen schoonen almanak aan te schaffen: de heeren Mr. *J. van Lennep*, Dr. *J. J. Viotta*, Prof. *J. van Vloten*, Mr. *J. P. Amersfoordt*, Dr. *L. J. F. Janssen*, leverden er zeker veel in, dat hier en daar welgevallig zal zijn, en onder de poëzie, waarbij wij van den geachten redakteur een drietal allerliefste verzen aantroffen, zal men menig gedicht vinden, dat schoon kan genoemd worden. De platen zijn, van den welbekenden *Alex. van H.*, geestig, en smaakvol op steen gebragt; 't geheel vormt een klein maar rein geheel.

— Gister werd te Amsterdam door den raad van administratie der Hollandsche spoorweg-maatschappij aan het hoofdkantoor op het Rokin publiek aanbesteed het maken van een nieuwen bovenbouw ter vervanging van de traliebrug nabij de Vogelenzang. Uit de ingekomen biljetten bleek de minste inschrijver te zijn de heer *J. Nederloff*, te Haarlem, voor de som van *f* 43,600. *Amst. Ct.*

— Den 17. dezer heeft te Amsterdam plaats gehad de algemeene vergadering van belanghebbenden in de onderneming, tot berging van de schatten van het in 1799 verongelukte Engelsche fregat de Lutine. Daarbij waren 48 deelhebbers tegenwoordig, vertegenwoordigende eene som van *f* 27,436,26 door hen voor deze onderneming bijeengebragt. Tot bestuurderen zijn gekozen de heeren *J. Reedeker Fz.*, *G. S. Rotgans* en *W. S. L. Eschauzier* te Terschelling, en tot kommissarissen uit de aandeelhouders, met de uitgebreidste volmagt, de heeren *W. E. Methorst* en *G. Tomasacki.*

WATERHOOGTE.

Arnhem, 18 *Dec.* 0.12 El; + AP. 7.07. Gev. 2 d.
Keulen, 16 „ 2 v. 6 d. (2 v. 9½ d. Rijnl.)
Gev. 1 duim. Rijnl.

Zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de bijeenkomst der Eerste Kamer van gister geeft de Voorzitter kennis, dat door de afdeelingen over onderscheidene wets-ontwerpen verschillende rapporteurs zijn benoemd.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over: 1⁰. het wets-ontwerp tot verhooging van Hoofdstuk VIII (Marine) der Staatsbegrooting voor 1857. Dat ontwerp wordt, zonder diskussie, met algemeene stemmen, aangenomen.

Wijders worden met algemeene stemmen aangenomen de ontwerpen van wet: 2⁰. tot vaststelling van een tijdelijken maatregel, betrekkelijk het bedrag der te heffen regten op den in- en uitvoer van goederen, en 3⁰. tot verlenging van den termijn tot herziening der wet van den 28 Dec. 1855, op het binnenlandsch gedisteleerd.

Hierop deelt de voorzitter mede, dat de commissiën van rapporteurs gereed zijn met hare eindverslagen over de volgende wets-ontwerpen, als: 1⁰. tot vervreemding van een gedeelte van den eigendom van den Staat te Konstantinopel in de voorstad Pera; 2⁰. tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Enkhuizen; 3⁰. houdende bekrachtiging van den afstand van rijksgrond aan de gemeente Helder; 4⁰. tot regeling van het fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen voor het dienstjaar 1857, en 5⁰. tot buiten effekt-stelling en vervanging der Fransche wet van den 3 Sept. 1807 op de interesten. — Drukken en ronddeelen, terwijl de dag van beraadslaging wordt bepaald op aanst. Maandag, des middags ten 1 ure.

Na het uitbrengen van rapporten op verschillende verzoekschriften, die alle ter griffie worden nedergelegd, wordt de vergadering gescheiden tot aanstaanden Maandag.

Hoogduitsche Opera.

Die Stumme von Portici. Studenten-Concert Mutua-Fides en Eerste Stads-Concert.

De *Muette de Portici* is een der schoonste Opera's, welk Frankrijk in het laatste tijdperk van dertig jaren heeft voortgebragt. *Auber* bereikte daarmede het toppunt van zijn roem, en in 't Duitsch en Italiaansch vertaald heeft die Opera ook buiten haar geboorteland menigmaal een ongekende geestdrift opgewekt en den schitterendsten bijval verworven. Van zoo sterke revolutionaire kleur als zij is, zal zij toch onder den titel van *die Banditen von Palermo* in het rijk des Czaars, in Petersburg ten tooneele worden gevoerd. De rol van *Fenella* is daarin de voornaamste en eene moeijelijke tevens. Zij is voor een der eerste pantomimisten van Parijs gekreëerd, waarin jeugd en schoonheid zich vereenigden. Hoe veel bekwaamheden mevr. *v. Hamme-Bia* ook thans nog voor die rol mag bezitten, en wij haar geene verdiensten in de voorstelling van *Fenella* ontzeggen, zoo kunnen toch hare jaren geen *Fenella* in jeugdige frischheid en schoonheid, zoo als weleer, teruggeven. Niet minder zwaar is de rol van *Masaniello*, voor spel en zang beide. Er behoort veel natuurlijke stemkracht, veel vuur en inspanning toe, om die partij zonder verflaauwing tot het einde toe in vollen glans terug te geven. En heeft de heer *Liebert* als Tenor forte vooral bij den aanvang zeer goed aan onze verwachting beantwoord, dan droeg zijn stem later toch de teekenen van voorafgegane overspanning, en beging hij een misslag door het „Schlummer-lied" op den voorgrond van het tooneel in plaats van aan *Fenella*'s zijde voor te dragen, terwijl alle zijne aktiën niet altoos als kunstgeregte konden gelden. Intusschen heeft *Liebert's* stem na in het hooge register zoo veel sonoriteit, zoo veel *mordant*, in 't geheel zoo veel geoefendheid, en is hij daarbij akteur genoeg, om van hem vooral in Duitsche Opera's uitmuntende verrigtingen te gemoet te zien en hem reeds aanvankelijk als eene goede aanwinst voor het Hoogduitsche Operagezelschap van den heer *de Vries* te kunnen beschouwen. De heer *Hermans* werkte met zijne schoone basstem in 't algemeen zeer verdienstelijk, maar meer vuur en losheid bleven bij hem te wenschen overig. Met de koria voor sopraan in de 1e akte heeft *Auber* de eene loratuur-zangeressen op de proef gesteld. Zij is een Aria *de bravoure*, om mede te schitteren. En daargelaten, dat er oneindig welluidender stemmen zijn, zoo moeten wij mevr. *Krebs* (*Elvira*) toch de eer geven dat zij het technische met glans heeft overwonnen en zij hare overige partij mede goed heeft voorgedragen, terwijl haar spel nogtans daaraan niet geëvenredigd was. De heer *Beyer* (*Alphonse*) gaf wat zijne krachten vermogen en de overige rollen waren tamelijk wel bezet; ook hadden de koren goede oogenblikken en werd het gebed door hetzelve uitmuntend gezongen. Maar verzwijgen willen wij niet, dat eenige weglatingen en bekortingen nadeelig werkten dat het orkest minder voortreffelijk dan vroeger was

en de hoorns, zelfs in de 4e akte eenigermaten *en déroute* waren, en veel schoons daardoor verloren ging. De slotsom is, dat deze voorstelling zoowel in détails als in ensemble voor de voorlaatsten stellig moet onderdoen, en dat wij hopen, dat het Operagezelschap den goeden dunk, welken wij van hetzelve hadden opgevat, in de volgende voorstellingen volkomen zal bevestigen.

Met minder woorden kunnen wij den tweeden avond, het Studenten-Concert „Mutua Fides" bespreken. Het was allerprachtigst, hoogst merkwaardig. Drie zulke virtuosen op éénen avond in een publiek Concert tegen een hoogen entreeprijs te hooren als in dat van het Park te Amsterdam, behoort tot de *variora*, hoeveel te meer dan nog in een *invitatie-Concert studiosorum* binnen onze muren. En staat mevr. *Fiorentini* als zangeres volstrekt niet op de hoogte van de beide kunsthelden *Bottesini* en *Wieniawski*, wier spel en voordragt het *nec plus ultra* bereiken, dan toch heeft zij zich als eene goede bevallige zangeres met eene aangename stem en smaakvolle voordragt doen kennen en daarmede veel bijval, zelfs het *bis* na de *Bolero* verworven. Zoo als de éénige *Bottesini*, die herkulische kunstenaar de onhandelbare kontrebas behandelt, nu en dan onder zijn tokken en vingeren als een schoone violoncel en viool doet spreken en zelfs de fraaiste flageolettoonen weet voort te brengen, kan niet anders dan de hoogste verbazing wekken, en zooals hij zijn eigene kompositiën, fantaisie over *Bellini's Somnambule* en het Duet voor viool en kontrebas voordraagt kan niet anders dan ieder treffen, en tot de sterkste toejuichingen tot bis en voorroepen dringen, wat dan ook tweemaal, samen met den nimmer door ons te hooggeschatten en steeds voorwaarts strevenden grooten viool-virtuoos *Wieniawski* aan zijne zijde plaats had, terwijl de laatste in de voordragt van *Beethoven's* onvergetelijk schoon Concert de harten der ware kunstvrienden geheel veroverde. Voorzeker zal dezen avond voor de talrijke daar genoodigden en verschenen hoorders onvergetelijk zijn, en het toen gesmaakt genot nogmalen dankbaar herdacht worden. Wat na den afloop van dit Concert ter eere van dit virtuosen klaverblad plaats had, is voor eenige dagen reeds bekend gemaakt.

Kan men aan de uitvoeringen der Orcheststukken (Symphonie van *Haydn*, de Ouvertures *Ruys-Blas* en *Don Juan*) in het bovengemelde Concert lof toekennen, niet minder der voordragt van *Beethoven's* 8e Symphonie, *Weber's Freischütz* en *Cherubini's* Ouverture Ali-Baba (hier nieuw) in het 1e Stads-Concert. Dat de vooraf gehouden repetitiën onder de bekwame leiding van den heer *Kufferath* niet vruchteloos waren besteed bleek nu ten duidelijkste. Ook deze avond met zijne lofwaardige obligatisten verschaften het niet zeer talrijk opgekomen publiek (hoe jammer) een rijk kunstgenot. Immers trad de heer *Maurice Leenders*, een excellent viool-virtuoos uit de Belgische school op, die *Viotti's* Concert zeer verdienstelijk, echter niet geheel in den waren geest, niet breed genoeg, voordroeg, daarentegen met *Leonard's* fraaije *Pastorale* zijne virtuositeit brillant aan 't licht bragt en daarna zeer werd geapplaudiseerd en teruggeroepen. Maar hooger klom aller belangstelling bij den zang van mevr. *Lehmann*, de heroïne van den avond. Vonden wij bij haar eerste verschijning hier ter stede nog al veel in haren zang, wat afkeuring verdiende, en behoorden wij volstrekt niet tot die partij, die met hare verrigtingen dweepten, dan moeten wij thans erkennen, dat mevr. *Lehmann* van 1855 en die van 1857 als zangeres niet meer dezelfde is, dat zij zulke eminente vorderingen in alle opzigten heeft gemaakt, dat wij haar het praedikaat eener uitstekende eerste zangeres, met schoone, uitgebreide stem, afgewerkte koloratuur, voortreffelijk partamento en eene gevoelvolle voordragt gaarne toekennen, en overtuigd zijn, dat het publiek verlangend naar het oogenblik uitziet, om haar in eene eerste rol ten tooneele te zien optreden. Geen wonder dat mevr. *Lehmann* met ontzaggelijk veel geestdrift werd toegejuicht en terug geroepen, zoo als na *Beethoven's* aria uit *Fidelio*, *Bellini's* „*Casta diva*," en na de liederen van *W. F. Nikolai* plaats had, waarna de uitmuntende zangeres nog een allerliefst gefigureerd lied ten beste gaf.

Dr. KIST.

SPANJE.

MADRID, 13 December.

Bij gelegenheid van de gelukkige bevalling der koningin van een kroonprins, is er ook eene algemeene amnestie afgekondigd in de overzeesche provinciën voor staatkundige misdrijven, en eene vermindering van straf voor gewone misdaden.

MADRID, 16 December.

De bijeenkomst der Kortes is tot den 20. Jan. verdaagd, als wanneer de koningin de zitting in persoon met eene aanspraak zal openen.

De koningin heeft aan dokter *Corral*, die de koningin daags vóór hare bevalling verzekerd heeft, dat zij van een prins zou bevallen, eene prachtige geldbeurs geschonken met 1000 oncen goud (de once doet 84 frs.), en voor zijne gemalin een kostbaren brillanten halssieraad, met een visite-kaartje, waarop de koningin eigenhandig had geschreven: *Al marques del Real Acierto.* (*Aan den markies van de Ware Aankondiging.*)

DUITSCHLAND.

WEENEN, 15 December.

De Staatsdrukkerij kondigt heden de overname aan van de *Wiener Zeitung*, nadat die bijna eene eeuw lang in de handen van de familie *Ghelen* was geweest, welke daarvoor jaarlijks eene pacht betaalde van 30,000 fl. en daarenboven 500 gratis exemplaren moest leveren. De Staat echter droeg de kosten der redaktie, welke 15,000 fl. bedroegen.

Niet alleen het keizerl. leger, maar ook het politie-wacht-korps wordt verminderd. De afdeelingen van dat korps te Olmutz en te Troppau, bijvoorbeeld, zijn reeds opgeheven, en die van Brunn met 46 man verminderd.

Den 20. Dec. zal te Dresden een kongres bijeenkomen van tooneel-direkteuren uit alle landen. Het doel der bijeenkomst is, om zich, door gemeen overleg, te waarborgen tegen de overdreven eischen der zangers en dansers.

— 18 *Dec.* Met. 5 pCt. $80^5/_8$; Nat. $83^1/_2$; Bank. 974; Credit Anst. 196; Noord-Bahn akt. $174^1/_2$; O.-Fr. Spoorw. akt. 286; Saltzb. Sp. akt. $100^1/_2$; Lomb. Ven. 102; W. op Lond. 10.30; Zilv. $8^1/_4$; G. $9^3/_4$.

TRIEST, 18 December.

De Engelsche gezant in Turkije, lord *Redcliffe* is heden in onze haven aangekomen aan boord van de paketstoomboot, die den 12. dezer van Konstantinopel is vertrokken.

De brieven, met die gelegenheid ontvangen, zeggen, dat de heer *de Lesseps* aan de Porte een firman zal verzoeken tot de doorgraving van de landengte van Suez, en dat hij in dit verzoek zal ondersteund worden door de gezanten van al de buitenlandsche mogendheden in Konstantinopel.

De Pharamond, eene stoomboot van de *Messageries imperiales*, is op de kust van Romelië gestrand.

Het Russiesche goevernement heeft 20,000 man troepen naar den kant van den Kaukasus gezonden, om het Russiesche leger aldaar, onder bevel van den prins *Bariatinsky*, te versterken.

BERLIJN, 17 December.

De *N. Pr. Zeitung* verklaart zich tegen de opheffing van de woeker-wet. Deze wet zal eerst voor 3 maanden worden geschorst, 't welk eene inleiding tot de afschaffing zal zijn.

Men verneemt, dat de opening van de zitting van den Landdag op den 9. [illegible]

Den 15. Dec. is, op het slot Neuhoff, prinses *Reuss*, gemalin van prinses *Heinrich IX Reuss*, van een prins bevallen.

ENGELAND.

LONDEN, 17 December.

De *Gazette* bevat de officiële berigten der krijgsverrigtingen te Delhi en voor Lucknow, benevens de lijst der dooden en gewonden. Generaal *Havelock* vergelijkt zijn togt door Lucknow, ter bereiking van het garnizoen, met het gebeurde in der tijd te Buenos-Ayres en Saragossa, om dat hij tusschen huizen met platte daken moest doortrekken, en ieder huis eene sterkte was, waaruit de vijand onbarmhartig vuurde, zoodat er 464 officieren en manschappen vielen. Generaal *Outram* ontving eene wond, doch bleef, niettegenstaande het bloedverlies, te paard zitten, tot dat hij de residentie naderde.

Zal Delhi als vesting gehouden worden? Die vraag is dezer dage bij den regeringsraad behandeld. Men wil dat, daaromtrent reeds een besluit is genomen, en er bevelen naar Delhi zouden gezonden zijn om alle vestingwerken te slechten. Het goevernement zou er zeker wel aan doen. Als stategisch punt is Delhi van geen belang voor de Engelschen. Daarentegen zou deze vesting in handen der inboorlingen steeds een gevaarlijk verdedigingspunt zijn voor de Europeanen, die er wonen, en noodeloos een groot gedeelte der Engelsche krijgsmagt vereischen, gelijk vroeger is gebleken.

De pogingen, om den Leviathan te water te brengen zijn steeds ontoereikend en het gevaarte bewegt zich weinig.

De *New-York Times* meldt, dat de heer *Clare*, een werktuigkundige te Liverpool, voornemens is een grooter schip dan den Leviathan te bouwen, doch dat veel minder diep gaat. Het vaartuig zou 30,000 tonnenlast houden (zijnde 8000 ton meer dan de Leviathan) en 1000 voet lang zijn, op 70 breed en slechts 30 voet diep in het hol. Het zal in beweging gebragt worden door schroef en raderen, doch volkomen plat geboomd zijn, met genoegzaam vierkant loopende zijden. De voordeelen die er van verwacht worden zijn, dat het ontworpen vaartuig gemakkelijk allerwege kan in- of uitloopen, daar het ondiep gaat en het veel sneller varen zal. Men zegt, dat het Engelsche goevernement ondersteuning beloofd heeft aan den heer *Clare*.

Uit Amerika verneemt men, dat den 1. dezer de vrije keuze des volks, ondersteund door de noodige zamenscholingen, vechtpartijen, revolvers, enz., zal beslissen of de heer *Wood* — in de oogen van sommigen een heilige, terwijl anderen hem den grootsten schelm ter wereld noemen, dien men aan den eersten den besten boom moest ophangen, — al of niet mayor van Nieuw-York zal blijven.

Te Washington was men in groote ongelegenheid gebragt door het berigt, dat Costa Rica aan Nicaragua den oorlog verklaard had. Volgens het verdrag met Nicaragua, zullen de Ver. St. nu den transitoweg moeten beschermen, doch men heeft een traktaat gesloten zonder dat eigenlijk de gezant van Nicaragua een lasthebber had, daar Pres. *Martinez* althans niet vóór 1 Nov. kon verkozen zijn. De gezanten van Costa Rica beklagen zich dus te regt, dat men hen niet heeft willen te woord staan vóór de sluiting van dit als het ware unilateraal verdrag. Dit brengt de diplomatie nog al in moeijelijkheid, doch het is niet onwaarschijnlijk, dat *Walker* dien Gordiaanschen knoop zal zoeken door te hakken, althans, het zal niet aan de regering liggen zoo hij het niet doet, want de oorlogsstoomboot, die elke expeditie van zijne zijde moest onderscheppen, heeft zij juist een geheel anderen weg uitgezonden dan hij moest nemen.

Ook de zaak van Kansas brengt de regering in verlegenheid, daar de goeverneur, ook een *Walker*, nu de geheele konstitutie aan de goedkeuring der bewoners van Kansas wil onderwerpen en de heer *Buchanan* alleen het art. betreffende de slavernij.

LONDEN, Vrijdag 18 December.

De Parana, met de West-Indiesche mail, en de Nemesis, met de mails van Indië en China, zijn heden te Southampton aangekomen.

Cirka £ 200,000 goud werden heden bij de bank van Engeland ingebragt. Men verwacht, dat de staat van de bank deze week eene belangrijke vermeerdering aan specie zal aanwijzen.

De berigten van West-Indië per Parana omtrent de suikeroogsten zijn zeer voldoende.

— 18 *Dec.* Gec. $92^1/_8$; Sp. $1^1/_4$ pCt. $25^5/_8$; Rusl. 5 pCt. $105^1/_2$; $4^1/_2$ pCt. $96^1/_2$; Holl. 4 pCt. $96^1/_2$; Peru $4^1/_2$ pCt. 75; Sard. 5 pCt. $84^1/_2$; Mex. $19^1/_4$.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 December.

Wat gisteren berigt werd omtrent eene medewerking van Rusland tegen China, wordt door eene bijzondere korrespondentie uit China bevestigd, waarin berigt wordt, dat admiraal *Putiatine*, na de weigering der Chineesche regering, om hem te Peking toe te laten [illegible] in China zal dringen. — De Engelschen willen hunne versterkingen uit Indië afwachten eer zij iets tegen Kanton ondernemen; hunne landingstroepen zullen dan 2500 à 3000 man bedragen. Baron *Gros* integendeel, wiens instruktiën hem voorschrijven zich ten volle met de Engelsche autoriteiten te verstaan, zou ook dan eene formele oorlogsverklaring van de Chin. regering willen afwachten.

Uit Konstantinopel verneemt men, dat zeker Tunisch generaal *Benaïad*, die, een geschil met den Bey hebbende wegens geldzaken, door de Fransche regering, wier onderdaan hij was geworden, veroordeeld was tot de betaling dier som, bij de Turksche regering pogingen heeft gedaan, om eene interventie ten zijnen gunste te bewerken. Het Turksch ministerie heeft hem echter geantwoord, dat, zoo hij Tunisiaan gebleven ware, men zijne klagten zou kunnen en moeten hooren, doch dat nu hij Franschman geworden was men zich niet met zijne belangen kon inlaten, tenzij hij zich als onderdaan des Sultans liet erkennen. De generaal zal nu welligt geduld hebben tot er een tijd komt dat de betrekkingen der Porte met den Bey minder goed zijn dan thans, en zich dan als Turksch onderdaan laten nationaliseren, en dan zou gewis de zoolang sluimerende kwestie van Turkye's oppergezag over Tunis op het tapijt gebragt worden.

Volgens een Duitsch blad moeten de kardinalen, met wien de Paus te rade is gegaan, het oordeel uitgesproken hebben, dat hij in zake de hervormingen aan geenerlei aandrang van buiten moet toegeven.

Omtrent de uitbreiding der grenzen onzer hoofdstad, staat, naar men met zekerheid kan vermelden, nog niets vast.

De *Univers* heeft een oorlog op leven en dood verklaard aan den heer *de Montalembert*, die in een brief aan de *Indipendente* van Turijn zegt, dat de innige sympathie welke hem de parlementaire regering in Sardinië inboezemt, hem doet hopen, dat na eeniger dage de mannen der liberale partij en der konservatieve zich eindelijk mogen verstaan en zich door eene krachtige poging losmaken van die waanzinnigen, wier slechte raadgevingen en dwaas geschreeuw der Roomsche godsdienst en der Italiaansche zaak zoozeer benadeeld hebben. — Die de schoen past, trekt haar aan, zegt het spreekwoord, en zich zelve onder die waanzinnigen herkennende, spuwt de *Univers* vuur en vlam over die ontdekking.

PARIJS, 18 December.

Men verneemt, dat de Bank van Frankrijk haar diskonto tegen het einde van deze maand tot op 5 pCt. zal verminderen.

De inkomsten van de Fransch-Oostenrijksche ijzeren spoorwegen hebben zich in de laatste week met *f* 6800 vermeerderd.

De *Moniteur* van heden bevestigt het over Petersburg ontvangen berigt, dat de moordenaar van den Russieschen prins *Gagarin* den 17 Nov. is doodgeschoten.

BELGIE.

BRUSSEL, 18 December.

De Kamer der Afgevaardigden ging gisteren tot de benoeming van haar bureau over. De heer *Verhaegen* werd, met 60 van de 95 stemmen, tot voorzitter benoemd; de heer *de Theux* had 32 stemmen, de heer *Delfosse* 1 stem verworven. De heer *Orts* is tot eersten, de heer *Dolez* tot tweeden vice-president verkozen, terwijl de heeren *Vermeire*, *Demoor*, *Crombez* en *van der Stichelen* sekretarissen geworden zijn. Nadat de heer *d'Autrebande*, die tot hiertoe als oudste in jaren den voorzitterstoel bekleed had, zijne plaats aan den heer *Verhaegen* had afgestaan, aanvaardde deze zijne waardigheid met eene korte aanspraak, in welke hij beloofde de striktste onpartijdigheid te zullen betrachten, de orde in de vergaderingen krachtig te zullen handhaven, en zich den onverzettelijken verdediger den Konstitutioneele Monarchie, der vrijheid en der nationale onafhankelijkheid te zullen betoonen. Deze rede werd met luid gejuich beantwoord.

Dezer dage heeft men de erflating medegedeeld van mej. *van den Bogaerde*, die kort voor haar dood door den pastoor bezocht, met tusschenkomst van een klerikaal notaris, beschikkingen had gemaakt ten gunste der geestelijkheid. De pastoor komt thans op tegen de gedane opgaven, in een openbaar gemaakten brief, verklarende, dat niet 30,000 missen à 2 fr., maar 20,000 missen à 1,50 fr. zullen gelezen worden, verder 8.000 fr. aan verschillende instellingen van liefdadigheid, 2 jaardagen gedurende 71 jaar te vieren, waarvan de opbrengst voor den pastoor niet wordt opgegeven, maar waarbij eene uitdeeling telkens van 6 mud graan zal plaats hebben, eene uitgaaf van ruim 20,000 fr. opleverende. Nog schijnt 10,000 fr. aan de kerk te zijn gemaakt; althans de pastoor weêrspreekt dat niet. De verhouding is dus werkelijk anders, dan men die eerst had opgegeven. Alleen zijn 20,000 missen en 140 jaardagen te vieren zeker nog geen bagatel.

ADVERTENTIEN

Zaal naast den Schouwburg.

⁂ Het eerste **Harmonie Concert** zal plaats hebben op Zondag den 20. December, onder directie van den Heer RUDERSDORFF.

Aanvang ten 7½ ure. De Ondernemer,
Entrée 25 Cts. de persoon. J. WOLTERS.

⁂ **Houtverkooping** van den Huize *Amerongen*, op Dingsdag den 29. December 1857, des voormiddags ten elf ure, ten huize van de Wed. VAN WIJK, in de *Roode Leeuw*, aldaar, van onderscheiden perceelen EIKEN, waaronder 4 extra zware BEUKEN, SCHIETWILGEN, HAK- en BRANDHOUT. Aanwijzing te bekomen bij den Boschwachter J. KNOPPERS op den Berg.

⁂ **Voor een Heer!** Tegen 1 Februarij of eerder **te huur:** eene of twee net GEMEUBELEERDE KAMERS, in een fatsoenlijk huis, op een der beste standen in deze stad. Nadere informatie bij den Boekhandelaar J. H. SIDDRE, alhier.

OESTERS, ZALM, ZEEKREEFTEN en CASTANJES.

⁂ A. VAN BROEKHUYZEN, in de Lijnmarkt te Utrecht, heeft heden weder aangekregen eene EXTRA partij versche groote gespeende ZEEUWSCHE, TEXELSCHE en ENGELSCHE OESTERS; gerookte WINTERZALM, levende ZEEKREEFTEN, groote Bootsmans *Winterharing*, fijnzoute en gemarineerde opregte *Engelsche Sprot* en dito *Bokking*; beste blanke gebeukte *Leng* en *Rond Stokvisch*; *Bergsche Anchovisch*, *Kreeften* in bussen, *Sardines* à l'Huile; groote *Spaansche Castanjes* à 12½ Cts. per 5 ons; *Malagasche Citroenen*; en alle soorten van *Minerale Wateren*; echt *Bitterwater* en fijne *Engelsche Bieren*.

GOEDKOOPE KERKBOEKJES

⁂ Voor de Hervormde gemeente zijn te bekomen bij J. MADO. Zij bevatten het N. Testament, Psalmen, Gezangen en Catechismus, met Holl. letter gedrukt, in een net bandje *f* 1.10.

De gewone soorten zijn mede in ruimen voorraad voorhnden, zoo mede alle *Kantoor- Schrijfboeken*, *Rekeningen*, *Wissels*, *Assignatien*, *Kwitantien*, *Visitekaartjes*, enz. Adres J. MADO aan de Jansbrug n°. 39.

⁂ Heden verschijnt bij H. J. VAN KESTEREN, te Amsterdam, voor 1858:

NEDERLANDSCHE VOLKS-ALMANAK.

VOLKSLEVEN. TAAL. KUNST. — **Uitgegeven door A. J. DE BULL,** MET PLATEN VAN ALEX. V. H. **Proza en Poëzy.** — VOLKSBESTAAN. PORTRETTEN. OUDHEDEN.

De Prijs is: Keurig gebrocheerd . *f* 1.25. — Rijk gebonden in blaauw linnen en verguld . *f* 2.–

⁂ Door de GEBROEDERS BELINFANTE, te *'s Gravenhage*, is verzonden de *eerste aflevering* van den

BAZAR,

HET GOEDKOOPSTE EN NIEUWSTE TIJDSCHRIFT,

VOOR

Dameshandwerken en Modes.

In de jaarlijks verschijnende 12 afleveringen zullen een groot aantal afbeeldingen der **moderne Handwerken** en **Toiletbenoodigdheden. Borduur-, Haak-, Brei-** en **Tapisserie-patronen,** benevens eene naauwkeurige **Beschrijving** tot **zelfvervaardiging** gegeven worden, alsmede 12 geklenrde Parijsche **Modeplaten** en 4 groote **Patronen,** om na te knippen, de gezamenlijke **Dames-** en **Kindergardcrobe** omvattende. Deze moderne patronen, in de natuurlijke grootte geteekend, zullen in afbeelding en beschrijving zóó duidelijk zijn, dat ook de ongeoefendste hand in staat is, daarna een **net kleedende** en **moderne Mantille, Kleedje,** enz. enz. te knippen en te vervaardigen, terwijl bovendien een aantal **Mededeelingen** en **Recepten,** zoo voor het huishouden als het toilet, den inhoud zal verrijken.

⁂ Heden ziet het licht en wordt aan H. H. inteekenaren verzonden: de **vierde** aflevering van **UTRECHT's OUDHEID,** in afbeeldingen en beschrijving, door JOANNES VAN LIEFLAND; welk Plaatwerk alleen bij hem verkrijgbaar is gesteld, en op franco aanvrage ter bezigtiging wordt gezonden. J. VAN LIEFLAND.
Twijnstraat B. No. 177.

⁂ *Afzonderlijk* is *alom* verkrijgbaar:

POËZY

VAN

ABm. DES AMORIE VAN DER HOEVEN Jr.,

in leven Predikant te *Utrecht*.

Een deeltje in *Tollens*-formaat . . . . *f* 1.—
In prachtband . . . . - 1.75

Vroeger was deze **Poëzy** niet afzonderlijk verkrijgbaar, maar vervat in den Bundel **Proza en Poëzy**, in gr. 8°. met vignet op staal à *f* 3.90

De gezamenlijke Geschriften

van denzelfden zijn mede herdrukt in *Tollens*-formaat, en verkrijgbaar gesteld: *drie deelen ingenaaid f* 4,50. *In één heel linnen band met Titel en Portret f* 5,50.

Elk dezer deelen is tevens afzonderlijk verkrijgbaar, als:

Herinneringen aan mijne Akademie-reis, en de Godsdienst, het wezen van den Mensch

Tweede druk. *f* 1.80.

Nagelaten Leerredenen.

Vierde druk. *f* 1.80.

PROZA EN POËZY,

Tweede druk. *f* 1.80.

Van het **PORTRET** in *groot formaat*, met *facsimile*, zijn nog Exemplaren afzonderlijk te bekomen à . . . . *f* 1.25
Op *Chineesch* papier à . . . . . . - 1.80
Leeuwarden. G. T. N. SURINGAR.

⁂ Door S. E. VAN NOOTEN te *Schoonhoven*, is op heden COMPLEET uitgegeven en verkrijgbaar gesteld:

DE DERTIENDE.

EEN FAMILIEROMAN,

DOOR

Mevr. ELISE VAN CALCAR, geb. SCHIOTLING.

(*Schrijfster van "Hermine"; "Evangeline"; enz.*)

3 deelen gr. 8vo, met platen en vignetten.

Prijs *f* 9.50.

Marktberigten.

Amersfoort, 18 Dec. Tarwe van *f* 8.75 tot *f* 9.75. Rogge van *f* 6.00 tot *f* 6.35. Boekweit van *f* 7.00 tot *f* 7.50 het mud. Aardappelen van *f* 1.80 tot *f* 2.10 het mud. Boter van *f* 0.85 tot *f* 0.92½ het N. pond.

Amsterdam 18 Dec. Tarwe met weinig omgang in een doen; 132 ℔ w. b. Pools. *f* 325; 132 ℔ b. dito *f* 320; 129 ℔ dito dito *f* 310; 123 ℔ Gron. *f* 203. Rogge nagenoeg onveranderd; 116 ℔ Petersb. *f* 148; 122 ℔ Pruiss. *f* 165; 122 ℔ Brab. *f* 180.

Dordrecht 17 Dec. Granen, enz. De aanvoer van Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe was heden kleiner dan vorige week, tot 40 c. lager vond dezelve goede vraag. Zomertarwe meerder aangevoerd en tot 20 c. lager begeerd. Zeeuws., Vl. en Overm. *f* 8 a *f* 8.60. Blaauwe en mindere *f* 6.80 a *f* 7.50, en Zomertarwe *f* 7 a *f* 7.60. Rogge: Zeeuws., Vlaams. en Overm. weinig ter markt en heeft vorige prijzen opgebragt. Zeeuws., Vlaams. en Overm. *f* 6a 6.20. Gerst: Zeeuws., Vlaams. en Overm. Winter en Zomer vond tot 40 en 20 c. lager meerder kooplust. Zeeuws. en Overm. Winter *f* 5.30 a *f* 5.60, en dito Zomer *f* 5 a *f* 5. Spelt meeder ter veil en tot lager prijs van *f* 4 tot *f* aangeboden. Haver: traag, Inlandsche Voeder bij minder aanvoer slepende opgeruimd. Zeeuws. en Inl. Voeder *f* 2.60 a *f* 3.20, en Dikke dito *f* 4 a *f* 4.50. Boekweit vond weinig vraag en is *f* 5 lager, als: Bredasche op 70 Ned. ℔ tot *f* 228, en Roozendaalsche tot *f* verkocht.

Schiedam, 18 Dec. Granen. Verkocht: Gerst, 12[illegible] Coursche *f* 162 6/w.; 130 ℔ dito *f* 177 kont., *f* 179 [illegible]

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 11,75. Jenever id. *f* 17,25. Amsterd. proef *f* 18,50, zonder de belasting. Spoeling *f* 1,90 per ketel.

Arnhem, 18 Dec. Nieuwe Weit van *f* 8.30 tot [illegible] Maïs van *f* 7.90 tot 8.00. Rogge van *f* 6.25 tot [illegible] Boekweit van *f* 7.50 tot 8.10. Garst van *f* 5.75 tot [illegible] Vriesche Haver van *f* 4.40 tot 4.75. Voerhaver *f* 4.00 tot 4.20. Wikken van *f* 7.50 tot 8.50. Paardeboonen van *f* 8.00 tot 8.25. Groene Erwten van *f* [illegible] tot *f* 11.00. Aardappelen van *f* 1.70 tot *f* 2.00. [illegible] per Ned. p. van *f* 0.84 tot 0.94. Appelen van *f* 3.00 [illegible] *f* 4.50.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnestand* [illegible])

Dec.	Uren	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. temp.	Vochtigh.	Gev. regen	Aanmerkingen
			N. ℔						
18	2	zzw.	5.5	768.59	47.7	+ 9.4	0.76	0	Helder.
	10	z.	8.0	65.86	39.9	+ 3.1	0.81	0	Idem.
19	8	zzw.	1.5	63.77	39.0	+ 3.8	1,00	0.3	Betr., reg[illegible]

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 18 December 1857.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . . 2½	pCt.	68	63³⁄₁₆	68	
dito dito 3	"	74⅞	75	[illegible]	
dito dito 4	"	96⅛	96³⁄₁₆	[illegible]	
Amortisatie-Sijndikaat 3½	"	89½			
Handelmaatschappij . 4½	"	136¼	137	[illegible]	
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild* 2½	pCt.	50⅝			
SPANJE.					
Obligatien 1½	pCt.	25¹⁄₁₆	25⅛	[illegible]	
Binnenl. Schuld . . . 3	"	36⁷⁄₁₆	36½	[illegible]	
Amortisable		5⅝			
PORTUGAL.					
Obligatiën 3	pCt.	43⅝	43¹¹⁄₁₆		
dito 1856. 3	"	42¹⁵⁄₁₆	43		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.* 5	"	103½	103⅝	[illegible]	
Obligat. 1828 & 1829 5	"	102	102¼	102	
Certifikat. 1831 & 1833 5	"	92			
Cert. bij *Stieglitz* . . 4	"	81⅞	82¼	[illegible]	
dito 5e Serie 5	"	94¼	94⅝	[illegible]	
dito 1855 6e Serie . . 5	"	97⁷⁄₁₆	97⁹⁄₁₆	[illegible]	
dito Adm. te Lond. 4½	"	94⅛			
Cert. van Assign. . 6	"	63	63¼	[illegible]	
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500		150			
Obligatien. 4	pCt.	75¹³⁄₁₆	76⅛	[illegible]	
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek . . . 5	"	71½	71½	[illegible]	
Oblig. Rente Am. . . 5	"	84½	84⁹⁄₁₆	[illegible]	
dito dito Nat. 1854. 5	"	73⅞	74¼	74	
dito dito 2½	"	37¼	37⅜	[illegible]	
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855 . 100 £		13¹⁵⁄₁₆			
Venez. Oblig. 6 pCt., nu 4¾	"	29	29½	[illegible]	
Granada, Oblig. . . . 3¼	"	18⁷⁄₁₆	18½	[illegible]	
Mexiko, Obl. 3	"	17½	17⅞	[illegible]	
N.-Am. Illin. Obl. C. B. 7	"	81½	81⅝	[illegible]	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH en ZOON.

Bijvoegsel bij No. 301
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Provinciale Staten van Utrecht.

Vervolg der zitting van 1 December 1857.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat de redaktie goed voorkomt. Men heeft ondanks alle pogingen geene betere kunnen vinden. Het bezwaar en voorstel van den heer *Menso* acht Spr. ongegrond en hij ziet er eene beperking in om sommige koll. uit te sluiten van de uitsluiting van het regl., die men op het oog heeft. Het eenige, waarop de komm. bij hare aanmerking tegen de redaktie van dit artikel eigenlijk doelde, was de vraag of ook die gemeenschappen, uitgezonderd behoorden te worden, welke geene waterschappen zijn, doch zij heeft later het onwenschelijke daarvan ingezien, daar die van zelven buiten de werking van het regl. blijven.

De heer *Bastert* ondersteunt het voorstel van den heer *Menso* zoo lang geen beter gedaan wordt. Den inhoud van het art. acht Spr. veel te onbestemd. Daardoor kan de uitzondering even groot worden als de regel, zoodat het mogelijk is dat dit algemeen regl. op niet één waterschap wordt toegepast, vooral met het oog op art. 123. Spr. kan niet beoordeelen wat is gezegd van het koll. van de Eem, maar het amend. van den heer *Menso* komt hem zoo hoogst eenvoudig voor. Hij ziet niet het generieke onderscheid tusschen hoogheemraad-schappen en waterschappen, maar voor een oogenblik toegegeven, dan zullen die waterschappen, volgens het voorstel van den heer *Menso*, die geen rivier of zeewaterkeerende werken hebben, onder het reglement komen, de overige niet.

De *Voorz.* zegt, dat de vrees, dat de uitzondering regel zal worden, ongegrond is, daar dezelfde verg. die het beginsel vaststelt, zal hebben te oordeelen over de uitzondering. De regel is dat het regl. zal worden toegepast op alle waterschappen, met uitzondering alleen van de zoodanige die aan deze verg. zullen aantoonen dat hunne administratie naar deszelfs beginselen onmogelijk te voeren is. Spr. betreurt dat den heer *Bastert* den toestand van het Eemkoll. niet bekend is; Gedep. Staten en andere leden is die wel bekend, en die zijn juist van meening, dat het regl. er niet op kan worden toegepast; het is een koll. dat zich over een groot deel der prov. uitstrekt, maar geene dijken onderhoudt, en toch gelooft Spr. dat het onmogelijk is, het naar de beginselen van het regl. te administreren; — de Acht Stichtsche polders zijn 8 polders, die ieder op zich zelf staan, doch een geheel vormen, eene zekere soort van gemeenschap, — ook daar is het regl. niet toepasselijk.

Den heer *Menso* komt het voor dat de uitzondering, volgens het art., zoo groot kan zijn als de regel. en zoo ver kan worden uitgestrekt, dat niet een polder onder het regl. zal gebragt worden. Spr. meent dat, wordt zijn voorstel aangenomen, ieder zal weten waaraan de vraag te toetsen of er een bijzonder regl. gemaakt zal moeten worden, hetgeen men nu alleen daarop moet laten aankomen, dat de verg. niet onredelijk genoeg zal zijn om die waterschappen onder het regl. te brengen, die er niet door geregeerd kunnen worden.

De heer *Broers* kan zich niet voorstellen, dat de uitzondering regel zal zijn; als zij zich slechts bepaalt tot enkelen meer dan in de mem. van toel. zijn opgenoemd, kan hij zich niet denken, dat het bezwaar zich kan voordoen, dat de overigen, zich aan de werking van het regl. zullen onttrekken.

De heer *Huydecoper* ziet in het amend. veel onzekerheid; in de eerste plaats heeft men reeds gehoord dat enkele waterschappen nu reeds moeten beoordeeld worden niet door het regl. te kunnen worden geregeerd, en Spr. meent dus, dat men nu niet eene bepaling moet maken, die tot het tegenovergestelde zou leiden. Ook zou veel onzekerheid bestaan omtrent de bepaling zelve, wijl niet is uitgemaakt, wat eene rivier is, en wel ten opzigte van de Vecht; alle waterschappen langs de Vecht verkeeren daaromtrent in onzekerheid; er wordt beweerd dat zij geen rivier is, maar ook het tegenovergestelde wordt beweerd, en omtrent al die polders zou men in moeijelijkheid geraken.

De beraadslagingen gesloten zijnde, wordt het voorstel van den heer *Menso* met 33 stemmen tegen die der HH. *Bastert* en *Menso* verworpen.

Art. 1 en 2 worden hierop zonder omvraag aangenomen.

Art. 3. De grenzen van elk waterschap worden in het bijzonder reglement omschreven en naauwkeurig aangednid op eene schetsteekening van het waterschap, die ten koste van hetzelve en volgens voorschrift van Gedep. Staten gemaakt wordt.

De heer *Strick v. Linschoten* stelt voor, voor het woord naauwkeurig in te lasschen de woorden »zoo noodig" Spr. stelt dit voor om de aanzienlijke kosten, welke zulk eene teekening vordert, daar zij, om volledig te zijn, alles zal moeten bevatten waartoe de polder zich uitstrekt, waterleiding, als anderzins.

De heer *Pabst* acht de bepaling zeer goed en meent dat men een aantal onaangenaamheden er door zal vermijden. De geringe wijziging door de komm. aangebragt en ten gevolge waarvan niet alleen de grenzen, maar al wat verder tot het waterschap behoort op de teekening zal voorkomen, acht hij zeer noodig. Spr. wenschte de teekening nog ter inzage gelegd te hebben, ter bereiking van de meeste volledigheid. Spr. is tegen de voorgestelde invoeging, omdat zij aan Gedep. Staten te vele moeijelijkheden zal veroorzaken, daar er vele besturen zullen zijn, welke de kosten voor de teekening liever niet zullen maken.

De heer *Lagerweij* zegt, dat vele waterschappen naauwkeurig omschreven zijnde op de kaart van het kadaster, het voor deze overbodig is eene schetsteekening te maken en onnoodige kosten te veroorzaken.

De heer *Pabst* merkt aan, dat men toch niet zal aannemen dat op de kaart van het kadaster de polders juist omschreven zijn.

De heer *Lagerweij* gelooft dat de heer *Pabst* de woorden *naauwkeurig omschreven* voorbij heeft gezien, en dat als bijv. gezegd wordt de geheele gemeente Woudenberg behoort tot den polder, behalve sektie *F*, die polder dan toch wel naauwkeurig omschreven is.

De heer *Bastert* ondersteunt het amend. op grond van de groote kosten voor groote polders. Bij naauwkeurige omschrijving der grenzen kan men toch zonder kaart volstaan, en is het genoeg dit voorschrift fakultatief te stellen.

Het amend. van den heer *Strick* wordt met 31 tegen 4 stemmen verworpen. Voor hebben gestemd de HH. *Strick*, *Lagerweij*, *Bastert* en *Ram*.

Art. 3 zonder omvraag zijnde aangenomen wordt de zitting geschorst tot heden avond ten 7 ure.

Avondzitting van Dingsdag 1 December.

Tegenwoordig zijn 34 leden, afwezig de HH. *Laan*, *v. Asch v. Wijck*, *Kien*, *Ackersdijck*, *de Heus*, *v. d. Poll* en *Hartjens*.

De beraadslagingen over het ontwerpregl. op de waterschappen worden voortgezet en art. 4 wordt zonder omvraag aangenomen.

De heer *H. Verloren* wenscht in bedenking te geven of de veranderingen in art. 5, voor zoover die een gevolg zijn van de bepalingen over de stembureaux, even als ook die van art. 9, 10, 11 en 12 (vermeld op pag. 58) welke daarmede insgelijks in verband staan, konden blijven aanstaan tot dat over de nieuwe §, welke de komm. voorstelt achter art. 13 te voegen, zal beslist zijn.

Hiertegen geene bedenkingen bestaande wordt overgegaan tot de behandeling der door de komm. voorgestelde artt. betreffende de verkiezingen.

Art. *a*. Tot het stemmen bij de verkiezingen is een ieder bevoegd, die regt heeft om in de vergadering van stemgeregtigde ingelanden te stemmen, volgens de bepalingen en met in acht neming der onderscheidingen van hoofdstuk II: § 1.

De heer *H. Verloren* stelt alsnu een amendement voor met bijvoeging dat hij, in de onzekerheid of het ondersteund zal worden, vooralsnog alleen wil aangeven dat de strekking daarop nederkomt dat de stemming in de vergadering der ingelanden de regel en daarentegen de verkiezing door middel van stembureaux uitzondering zal worden. De zaak wordt daardoor juist omgekeerd. Nadat het amendement ondersteund en in beraadslaging gebragt is, zegt de voorsteller: dat uit de mem. van toel. van Gedep. Staten blijkt, dat er thans ongeveer 20 waterschappen zijn met minder dan 10 en ruim 20 met 100—400 ingelanden, terwijl de overige, uitmakende de *overgroote meerderheid*, 10—100 ingelanden tellen. Het gemiddelde getal ingelanden bedraagt dus voor die overgroote meerderheid 55 ingelanden, waarvan echter moeten afgetrokken worden zij die geen vol bunder bezittende geen stem zullen hebben. Volgens de ondervinding nu reeds verkregen uit de opkomst der stemgeregtigden bij provinciale en plaatselijke verkiezingen kan men veilig aannemen, dat in den regel de helft der stemgeregtigden in een waterschap zal wegblijven, zoodat het getal der werkelijk stemmende leden voor de groote meerderheid der waterschappen wel beneden de 30 zal zijn. Dit getal kan zeer goed in de verg. zelve stemmen; dit is wenschelijk omdat de stemming dan kan plaats hebben, zooals art. 12 aanbeveelt, te gelijk met het goedkeuren der rekening, en de herstemming, zoo die noodig is, onmiddelijk kan plaats grijpen. Bij stembureaux is een en ander niet mogelijk, ten minste de komm. wil alsdan de herstemming op eenen anderen dag stellen. Daardoor gaat tijd en geld te loor voor het bestuur en de ingelanden. Bovendien is eene stemming ten overstaan van een stembureau ongeschikt voor het opmaken van voordragten van drie personen aan den koning. In de verg. toch kan men eerst stemmen over den 1. kandidaat, is die benoemd dan een ander tot 2. kiezen en vervolgens nog een ander tot 3. kandidaat. Bij een stembureau echter zal men daarvoor drie bussen moeten plaatsen met opschriften: *voor den 1. kandidaat*, — *voor den 2. kandidaat*, enz. Nu is het mogelijk, daar men voor alle die drie te gelijk moet stemmen, dezelfde persoon, zoo wel als 1., als ook als 2., misschien ook wel als 3. kandidaat de meeste stemmen op zich vereenigd zal hebben. Treden er twee leden tegelijk af, dan moeten er zes bussen zijn; dan kan bovendien het geval zich voordoen dat zoowel voor het eene als voor het andere drietal dezelfde persoon bij de opening der bussen blijkt de meerderheid te hebben bekomen, hetgeen toch vrij zonderlinge voordragten zullen wezen. Spr. voorspelt, dat daaruit verwarring zal ontstaan, zoodat, ten minste bij waterschappen waar dergelijke voordragten moeten gedaan worden, alleen wanneer het volstrekt onmogelijk is om de stemming in de verg. te kunnen doen plaats hebben men tot stembureaux de toevlugt zal behooren te nemen. Vooral bij de eerste keuze van een geheel nieuw bestuur; bij de invoering van dit reglement, zal er schromelijke verwarring ontstaan, en zullen er de zonderlingste voordragten uit de 16 of 20 bussen verschijnen, die voor 4 of 5 nieuwe leden moeten opgemaakt worden.

De heer *Pabst* meent dat men te zeer bezorgd is geweest om het de grondeigenaars en het bestuur gemakkelijk te maken, en vraagt of men daarbij welligt op inkorting van het stelsel van kiezing bedacht is geweest? Spr. wijst er op dat in andere verg. waar in dit onderwerp niet zoovele detail-bepalingen gemaakt zijn, de zaak toch goed gaat en ziet niet waarom dit hier niet ook het geval zou zijn. Spr. weet niet waarom men de stemming twee uren open moet laten; de Staten hebben slechts een half uur; volgens het voorstel zullen er zes bussen moeten aanwezig zijn, in deze verg. volstaat men met ééne. Spr. begrijpt ook ook niet waarom men eene herstemming zal hebben; men is zeker dat er een zeker aantal ingelanden moet zijn, en waarom zou hij die de meerderheid had niet kunnen beschouwd worden als de gekozene? Spr. gelooft dat men tot een goed eind zal komen door aan te nemen wat de komm. voorstelt, met eenige vereenvoudiging in de toepassing. Spr. kan niet toegeven aan den heer *Verloren*, dat wij het landbezit in deze alleen als eene zaak van handel moeten beschouwen; het maakt een deel uit van den rijkdom des volks, maar waaraan regten en *invloed* is verbonden, zoodat wat er op betrekking heeft van groot belang is voor de welvaart, en nu gelooft Spr. dat als het geldt eene stemming, waarmede dat belang in zoo naauw verband staat, de ingelanden wel zullen opkomen, als men het hun niet te moeijelijk maakt.

De heer *v. Hoytema* deelt mede, dat de komm. in het voorstel slechts eene verandering in den vorm ziet, doch dat deze verandering tot moeijelijkheden zal aanleiding geven. De komm. heeft in den regel eene stemming in stembureaux aangenomen, doch voor kleine polders eene uitzondering, om in vergaderingen te stemmen voorgesteld, bij ieder afzonderlijk reglement te regelen; keert men dit nu om, en wordt de stemming in vergadering regel, dan zullen er voor de groote polders waar stembureaux moeten zijn, veelvuldige uitzonderingen moeten gemaakt worden. De cijfers door den voorsteller aangegeven zijn eenigzins uit de lucht gegrepen. Er zijn vele polders waar vele ingelanden zijn. De zaak heeft geen bezwaar, naar het voorstel der komm., als slechts geen kleine polder gedwongen kan worden, de stemming in stembureaux aan te nemen. Wordt het voorstel van den heer *Verloren* aangenomen dan is de komm. niet dadelijk bij magte hare reeks van voorstellen te ontleden en na te gaan in hoeverre zij er mede in verband te brengen zijn. In de bijzonderheden van het voorstel wijst Spr. op de bezwaren, dat art. 41, waarachter de bijvoeging zou aanvangen, op voorstel der komm. zou vervallen, dat de artt. 18 *b* tot *f* over het onderzoek der geloofsbrieven handelende dat in de verg. plaats vindt, niet behooren te volgen achter de reeks artt. door den heer *Verloren* als uitzondering voorgesteld; er zal dus verwarring van begrippen ontstaan. Het argument in verband met het groot aantal bussen pleit wel voor het voorstel van den heer *Verloren*, doch de komm. meent dat daartegenover stonden de grootere voordeelen van het andere stelsel.

De heer *H. Verloren* beantwoordt den laatsten Spr. door op te merken dat zijne opgaaf van het getal ingelanden niet uit de lucht is gegrepen, maar woordelijk in de mem. van toel., blz. 12, staat te lezen. Art. 41 vervalt wel volgens de komm., doch blijft bestaan volgens zijn amendement, terwijl hij er geen zoo groot bezwaar in ziet dat art. 18 *b* onmiddelijk op art. *o* zal volgen, omdat er een exceptioneel geval behandeld wordt. Den heer *Pabst* zal hij kortheidshalve slechts antwoorden dat art. 39 toch altijd zal strekken om de benoeming met briefjes van den sekretaris, den penningmeester en kommissiën, die bij alle waterschappen in de verg. moet plaats vinden, te regelen. Indien dat lid dus vermeent dat daarin moet bepaald worden, hoe de briefjes moeten opgehaald worden in de verg. van ingelanden en zulks niet aan het bestuur wenscht over te laten, zal hij wel doen bij de behandeling van dat artikel een amend. in dien zin voor te stellen. Overigens deelt hij diens meening niet omtrent eene trouwe opkomst van ingelanden, daar de ondervinding tot nu toe leerde dat er op de vergaderingen weinige verschenen. Wanneer die vergaderingen vermenigvuldigd worden, door herstemmingen eerst na 8 of 14 dagen, zullen zij er nog veel minder komen.

De heer *Bastert* meent dat zeer veel voor het amend. pleit. Hij wenscht dat het reglement waar zal zijn en zal het dat zijn, dan moet men tot maatregel aannemen, wat in de praktijk ook regel wezen zal; het komt Spr. echter voor, dat men moeijelijk in een oogenblik de gevolgen er van met betrekking tot de voorstellen der komm. kan overzien, weshalve hij er voor zou zijn in beginsel uit te maken de vraag, of in bureaux of ter verg. gestemd zal worden, en, bij aanneming van het beginsel door den heer *Verloren* voorgedragen, diens voorstellen naar de komm. te verzenden.

De heer *Boer* verklaart zich, na de aanneming der stemming met gesloten briefjes, waarnaar de reeks

van voorgestelde wijzigingen met de meeste zorg is ingerigt, ten sterkste tegen het amend., dat tot al de bezwaren van het stelsel in Engeland gebruikelijk zal voeren, daar men zamensprekingen houden en zich zal laten leiden door personen, die zich op den voorgrond stellen. De omslagtigheid van het door de komm. voorgedragene die men als reden voor het amend. zou kunnen aanvoeren, heeft men gewild toen men het stelsel van geheime stemming aannam, doch in het voorstel der komm. is die toch zooveel mogelijk weggenomen, is alles zoo eenvoudig mogelijk gemaakt, en voor afwijking ten behoeve van kleine polders is alle ruimte gelaten in art. *P.* Spr. merkt nog aan, dat de cijfers in de mem. van toel. slechts zeer in het algemeen voorkomen, en dat er dus even goed vele polders kunnen zijn, waar het aantal ingelanden digter bij de honderd bedraagt dan bij de 10 of 20, en daar zal men toch in de eerste plaats het ongerief hebben, waarop de heer *Verloren* gewezen heeft.

De heer **v. Bel** meent dat men ter gemoetkoming aan een der door den heer *v. Hoytema* aangevoerde bezwaren het denkbeeld van den heer *Bastert* zou kunnen aannemen, Spr. wijst op het regl. voor den Lekdijk waarmede hetzelfde geschied is. Het verwondert Spr. den heer *Boer* te hooren zeggen dat bij aanneming van het amend. de voordeelen der geheime stemming zouden vervallen, daar toch bij de stemming in bureaux ook dezelfde ongeriefelijkheden, zamensprekingen als anderszins kunnen voorkomen. Toen heden morgen op de bezwaren der geheime stemming werd gewezen, zeide de komm., dat de regeling der uitvoering van het beginsel eene latere zorg was; men is daartoe nu genaderd en moet trachten die zoo eenvoudig mogelijk te maken; Spr. kent verg. waar geen of bijna geen ingelanden opkomen, en hij gelooft dat dit niet veel zal verbeteren; uit de aangehaalde cijfers komt hij tot een gemiddeld getal van 30 ingelanden, en als men nu voorziet dat de uitzondering der komm. regel zal worden en omgekeerd, acht hij het beter, het amend. aan te nemen.

De heer *v. Cleeff* ondersteunt het amendement, om den grooten omslag, aan de stemming in bureaux verbonden, die de ingelanden nog meer zou doen wegblijven dan nu reeds het geval is. Wordt het voorstel der komm. aangenomen, dan zullen de meeste polders van de uitzondering gebruik maken.

De heer **Lagerwey** ziet in het amend. een redmiddel, om ten minste ten deele uit de bezwaren der geheime stemming te geraken. Spr. meent ook, dat de uitzondering regel zal moeten worden. Het gevoelen van den heer **Bastert** aan te nemen zou Spr. voorzigtig achten.

De heer **v. Hoytema** zegt, dat de voorstellen der komm. sluiten op het artikel over de verkiezingen, en dat als haar voorstel nu uitzondering wordt, de voorstellen tot regeling van den vorm achterwege hadden kunnen blijven. Spr. wijst er op hoe weinig men de juistheid der gevolgtrekkingen uit de opgegeven getallen kan beoordeelen; het meerendeel der polders toch, is opgegeven te bevatten tusschen de 10 en 100 ingelanden, en nu zal voor die waar het getal naar de 100 loopt, de stemming in eene verg. toch niet kunnen plaats hebben. Hoe die getallen echter in iederen polder aanwezig zijn, weet niemand met zekerheid uit de memorie van toelichting, dat zal men bij elk bijzonder reglem. vernemen, en in die onzekerheid meent Spr., dat men ter bekorting kan aannemen een stelsel waartegen geen bezwaar bestaat; daar toch wat de heer *Verloren* verlangt volkomen zal worden bereikt in de toekomst bij de vaststelling der bijzondere reglementen.

De *Voorz.* ziet slechts tusschen de beide voorstellen een verschil in vorm. Voorzigtigheidshalve zou hij echter aanraden dat der komm. aan te nemen, dat rijpelijk overwogen is, terwijl het andere niet genoegzaam door de verg. overwogen kan zijn, zoodat men onmogelijk voetstoots den invloed op het regl. zal kunnen beoordeelen. Het denkbeeld van den heer *Bastert* zou Spr. aanprijzen, als het amend. in het wezen der zaak verandering bragt. Daar beide voorstellen nu op hetzelfde neêrkomen, daar de toepassing toch aan de bijzondere regl. wordt overgelaten, acht Spr. het voorzigtig, dat der komm. aan te nemen.

De heer **Menso** zal voor het voorstel der komm. stemmen, wijl hij ook gelooft, dat het verschil slechts ligt in den vorm, en men daaraan te groote waarde hecht, als hij ziet, dat ook ter zitting van het stembureau de briefjes afgegeven en ingevuld zullen worden, en men dus ook die zamensprekingen zal kunnen houden, die zijn aangevoerd tegen het stemmen in eene verg.; beiden hebben dus dezelfde bezwaren, en als Spr. dan ziet, dat in art. *p.* vrijheid wordt gelaten om in de verg. te stemmen, gelooft hij, dat men het voorstel der komm. veilig kan aannemen.

De heer **v. Beeck Calkoen** wenscht nog een stap verder te gaan dan de komm. en de geheele bepaling onder *c* weg te laten. Spr. gelooft, dat men bij de aangenomen wijze van verkiezing volstrekt een stembureau noodig heeft: de vorm bij de stemming voorgeschreven en de mogelijkheid tot voorziening in verkeerdheden is goed beschreven in het gewoon kiesstelsel gelijk het in het regl. geregeld is, en het komt Spr. voor beter te zijn, dat zooveel mogelijk zuiver aan te nemen en niet de deur voor die uitzondering te openen.

De heer *Broers* juicht de wijze van verkiezing toe door den heer *Verloren* voorgesteld, om de meerdere eenvoudigheid, het minder tijdverlies en de mindere kosten, en zou er voor stemmen als geen ander middel overbleef. Daar echter het voorstel der komm. mag geacht worden goed doordacht te zijn, zou hij het willen behouden. Dat van den heer *Verloren* kan later aanleiding geven tot nieuwe wijzigingen. En daar het redres van de bezwaren tegen het voorstel der komm. daarin gelegen is, dat in ieder bij zonder regl. omtrent dit punt bepalingen kunnen gemaakt worden, zal Spr. voor het voorstel der komm. stemmen.

De heer *Bastert* ziet in het regl. een voorschrift waarnaar de bijzondere reglementen zullen worden ingerigt, en als nu in dit regl. de regel gesteld wordt dat de stemming in bureaux geschiedt, zullen de bijzondere besturen bij hunne voordragten daarvan niet zoo ligt afwijken. Er zijn wel leden die meenen dat er in de praktijk weinig gebruik van gemaakt zal worden, maar de gelegenheid blijft toch open. Spr. zal dus voor het amendement stemmen.

De *Voorz.* wijst op de redaktie van art. *P* en zegt dat die bepaling juist in den geest is van den heer *Verloren*, wijl ook dat lid wenscht dat de verkiezing in eene verg. zal kunnen geschieden in waterschappen waar het getal ingelanden het *toelaat.* De beteekenis van dat woord meent Spr. dat is: waar de aard van het waterschap, waar het getal ingelanden het mogelijk maakt, dat de vorige regels niet worden gevolgd, zal de verkiezing geschieden in eene verg. Spr. meent dat die bepaling evenzeer regel is als de voorgaanden, en daarop is Spr.'s meening gegrond, dat, welk stelsel men aanneemt, men in ieder geval zal bereiken; dat in groote waterschappen in bureaux, in kleine in verg. gestemd wordt.

De heer *Wijers* zegt dat misschien aan de opgegeven cijfers geene bepaalde waarde kan gehecht worden, maar dat toch is opgegeven dat ongeveer 20 bunders minder dan 10 en ruim 20 meer dan 100 ingelanden tellen, zoodat dus regel en uitzondering bijna gelijk staan. Nu heeft men van de komm. een volledig stelsel, terwijl men dat van den heer *Verloren* niet is kunnen nagaan, en niet wetende wat regel of wat uitzondering zal zijn, verklaart Spr. zich liever voor het voorstel der komm.

De beraadslagingen gesloten zijnde wordt het eerste gedeelte van het amend. verworpen met 19 stemmen, waardoor, de beide andere deelen komen te vervallen; voor hebben gestemd de HH. *v. Tuyll, Menso, Strick v. Linschoten, Bastert, Lagerweij, de Geer v. Oudegein, Ram, de Kock, v. Bel, v. Cleeff, G. J. Verloren, Voet* en de Voorsteller.

Art. *a* van de voorstellen der komm. over de verkiezingen wordt zonder omvraag aangenomen.

Art. *b.* Plaats, dag en uur der verkiezingen worden door het bestuur bepaald en minstens veertien dagen te voren bekend gemaakt.

De kennisgeving geschiedt bij oproepingsbrief, te bezorgen aan den stemgeregtigde zelven, zoo hij woont binnen de gemeente of binnen eene der gemeenten, waarin het waterschap gelegen is, en anders aan eenen door hem aan het bestuur aan te wijzen gemagtigde binnen die gemeente of binnen eene dier gemeenten.

De heer *Lagerwey* stelt voor 14 te veranderen in 8 dagen, dewijl de kieswet voor *alle* verkiezingen slechts 8 dagen bepaalt en men den omslag niet noodeloos behoeft te vergrooten, of tijdverlies te veroorzaken.

De heer *de Louter* ondersteunt dit met het oog op art. 35, waarin staat, dat in twee bijzondere gevallen de verg. binnen 14 dagen gehouden moet worden, als wanneer men niet 14 dagen te voren de oproeping kan doen.

De *Voorz.* zegt dat daar gewone en hier verkiezings verg. bedoeld worden.

De heer *Pabst* zegt dat het bij aanneming van het voorstel de op grooten afstand wonende ingelanden het biljet te laat zullen krijgen.

De heer *Lagerwey* zegt dat het art. bepaalt, dat de brief ook kan gezonden worden aan een gemagtigde, en dat is iemand die in den regel niet ver af woont.

Het amend. van den heer *Lagerwey* wordt met 29 stemmen tegen die van den voorsteller en der HH. *de Louter*, *Broers* en *v. Bel* verworpen en het art. zonder omvraag aangenomen.

Art. *c.* De stemming geschiedt bij gesloten en ongeteekende briefjes.

Ieder stemgeregtigde ontvangt aan het stembureau één of, des verkiezende, meer stembriefjes.

Deze moeten door het bestuur zijn gewaarmerkt en de vermelding bevatten van het aantal stemmen, waarvoor zij geldig zijn.

De heer *v. Bel* wenscht eene nadere inlichting omtrent de beteekenis van al. 2.

De heer *v. Nooten* zegt, dat het doel der komm. is dat het stemregt verleend wordt bundersgewijze, en de stemgeregtigde aan het bureau van stemopneming zal kunnen krijgen briefjes goed voor zoo veel stemmen als hij geregtigd is uit te brengen.

Op aanmerking van den heer *Pabst* wordt »gesloten" veranderd in »besloten".

De heer *H. Verloren* zegt, dat volgens de voorgestelde redaktie, *ieder* stemgeregtigde, en dus ook die slechts eene stem heeft, meer dan een biljet kan ontvangen. Het komt Spr. voor, dat het beter ware te lezen, »ieder stemgeregtigde ontvangt, een, of, als hij meer dan eene stem kan uitbrengen, desverkiezende, meer briefjes."

De heer *v. Bel* stelt voor, in de 2. al. »desverkiezende" te veranderen in »daartoe geregtigd zijnde".

De heer *v. Hoytema* zegt dat de komm. oordeelt dat het denkbeeld duidelijk genoeg is uitgedrukt. Het voorstel van den heer *v. Bel* zou de verpligting opleggen ieder die meer dan eene stem mag uitbrengen meer briefjes te geven, en dat moet fakultatief worden gelaten.

De heer *Broers* geeft in overweging de woorden »des verkiezende" te laten.

De heer *v. Nooten* wijst er op dat op eene lijst vermeld zullen worden hoeveel stemmen elk ingeland heeft, zoodat nooit meer briefjes zullen worden afgegeven.

De *Voorz.* zegt, dat het doel van het voorstel is geheimhouding der stemming te bevorderen, en het dus in de oekonomine van het kiesstelsel zou ingrijpen als men het woord »desverkiezende" wegliet.

De heer *Bastert* zegt, dat het artikel eene onwaarheid bevat, want het zal niet aan de keus van *ieder* stemgeregtigde zijn overgelaten een of meer briefjes te nemen. Het woord »desverkiezende" acht Spr. overtollig. In den regel zal iemand die een groot aantal stemmen heeft uit te brengen niet verkiezen dat op één biljet te doen, om zoodoende het geheim der stemming te vernietigen.

De komm. neemt, ten einde in het bezwaar te gemoet te komen de bepaling uit het regl. van Z.-Holland over, luidende: ieder stemgeregtigde ontvangt een of desverkiezende meer briefjes, voor het getal stemmen, dat hij mag uitbrengen."

De heer *v. Bel* trekt nu zijn amend. in.

De heer *Lagerwey* vraagt of de 3. al. ook het geheim zou kunnen schenden, waarvoor men zoo huiverig schijnt.

De heer *v. Nooten* meent dat niet; als iemand bv. 30 stemmen heeft uit te brengen, kan hij een briefje vragen voor 20 stemmen een voor vijf stemmen en vijf voor eene stem.

De beraadslagingen gesloten zijnde wordt art. *c* met de vier volgende zonder omvraag aangenomen.

Art. *h.* Onmiddelijk na afloop der stemming gaat het stembureau over tot het openen der briefjes, en beslist over de waarde of onwaarde daarvan en over de geschillen, die zich verder daaromtrent voordoen.

Van onwaarde zijn de briefjes, die niet door het bestuur gewaarmerkt, die onderteekend zijn, die geen persoon duidelijk aanwijzen, oningevuld zijn, andere stembriefjes omvatten, of daaraan opzettelijk zijn vastgehecht. De redenen, waarom een stembriefje van onwaarde verklaard is, worden door den voorzitter onmiddelijk bekend gemaakt.

Wanneer in een briefje meer dan één naam voorkomt, wordt alleen op den eersten gelet.

De heer *Pabst* vraagt of die opening in het openbaar zal geschieden. Spr. meent dat, zoo al dezelfde uitsluiting gold als in de 2. al. van art. 24, die opening ten minste zou moeten geschieden in tegenwoordigheid van stemgeregtigde ingelanden. Gelijk het art. nu is, gelooft Spr. dat de leden van het stembureau de deur zouden kunnen sluiten en de zaak onderling regelen.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat het van zelf spreekt dat niemand anders dan de stemgeregtigden behoeven te worden toegelaten, en dat de stemgeregtigden er bij kunnen blijven.

De heer *Pabst* stelt voor in de 1e al. achter »stembureau" in te lasschen »tegenwoordigheid van stemgeregtigde ingelanden."

Dit voorstel met 25 stemmen, tegen die der heeren *Boer*, *v. Tuyll*, *Schas*, *Spengler*, *v. Hoytema* en *v. Nooten*, aangenomen en art. *h* zonder omvraag goedgekeurd zijnde, gaat de verg. uiteen tot morgen ochtend ten 11 ure.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.